

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9127/2021
13.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Гордане Џакула и Бранислава Босилковића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Весна Мрдаљ, адвокат из ..., против тужене „Директне банке“ АД Крагујевац, чији је пуномоћник др Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Крагујевцу Гж 981/21 од 24.08.2021. године, у седници одржаној 13.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Крагујевцу Гж 981/21 од 24.08.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж 981/21 од 24.08.2021. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Крагујевцу П 4940/19 од 13.11.2020. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 27.500,00 динара у року од 8 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П 4940/19 од 13.11.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је апсолутно ништав део члана 1. став 1. тачка 1.8. уговора о динарском кредиту за рефинансирање број ..., а који се односи на накнаду за пуштање кредита у течај од 24.02.2017. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да јој тужена на име неоснованог обogaћења исплати износ од 8.250,00 динара са законском затезном каматом од 25.02.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу Гж 981/21 од 24.08.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Крагујевцу П 4940/19 од 13.11.2020. године тако што је усвојен тужбени захтев тужиље, па је утврђено да је апсолутно ништава одредба члана 1. став 1. тачка 1.8. уговора о динарском кредиту за рефинансирање број ... од 24.02.2017. године, која одредба се односи на накнаду за пуштање кредита у течај. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да јој на име неоснованог обogaћења исплати износ од 8.250,00 динара, са законском затезном каматом од 25.02.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове поступка у износу од 55.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је, као корисник кредита, са туженом банком, дана 24.02.2017. године, закључила уговор о динарском кредиту за рефинансирање број Одредбом члана 1. овог уговора, тужена је одобрила тужиљи кредит у износу од 330.000,00 динара. Побијаном одредбом члана 1. став 1. тачка 1.8. истог уговора, одређено је да је једнократна накнада за пуштање кредита у течај 2,50% од износа пуштеног кредита у динарима. По основу наведене уговорне одредбе, тужена је 24.02.2017. године од тужиље наплатила износ од 8.250,00 динара. Пре закључења овог уговора, банка је обрасцем понуде од 21.02.2017. године у члану 3. тачка 3. исте, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог да је накнада за пуштање кредита у течај 8.250,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиље закључујући да је тужиља приликом закључења уговора примила план отплате кредита, обавезне елементе уговора и понуду, у којима су приказани врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па и фиксна једнократна накнада у износу од 8.250,00 динара, односно да је овај трошак био одређен и познат приликом одобравања кредита тужиљи, те је потписивањем уговора о кредиту пристала на услове давања кредита и сагласила се са одредбама уговора, па тако и са одредбом чије се утврђење ништавости тражи. Наведена пресуда преиначена је пресудом другостепеног суда тако што је тужбени захтев тужиље усвојен, те утврђено да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, све у складу са чланом 46. став 2 и 103. Закона о облигационим односима, јер тужиљи, као кориснику кредита, тужена банка није образложила из чега се састоје трошкови одобравања и реализације кредита и како је дошла до тог новчаног износа, а није определила ни структуру ових трошкова, како би се утврдило да ли су они стварно настали. С обзиром на то, другостепени суд је закључио да

тужиља има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. и 210. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште другостепеног суда је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен 24.02.2017. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговорајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б – основни подаци о кредиту) у члану 3.3 утврђена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, односно једнократна накнада за обраду захтева - 8.250,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе члана 1. став 1. тачка 1.8, којом се тужиља обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 2,50% од износа реализованог кредита. Како је тужиља садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Следом изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, банци плати једнократну накнаду у висини од 2,50% од износа реализованог кредита, није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужиља неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

На основу изнетог Врховни касациони суд је преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио, као неосновану, жалбу тужиље и потврдио првостепену пресуду, применом члана 416. став 1. ЗПП.

Полазећи од успеха у поступку по ревизији, тужиља је обавезана да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 27.500,00 динара и то за састав ревизије од стране адвоката износ од 18.000,00 динара, на име судске таксе на ревизију износ од 3.800,00 динара и на име судске таксе на одлуку по ревизији износ од 5.700,00 динара, све у складу са чланом 153, 154. и 163. ЗПП, Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12...37/21) и Таксене Тарифе из Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 28/94...95/18).

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић